

Életünk legszebb útja

Bányai János

Napokig üldögéltem ott a házunk előtt. Csak vasárnap futottam el messzire, arrafelé, ahol a hegyek lehajolnak a folyóig és nagyot isznak a vízből, mert ilyenkor, vasárnap mindig látogatók jöttek, fényes feketébe öltözött, nagylábú és nagyfejű emberek, ügyetlen léptű apró asszonykák. Én meguntam a látogatókat, fejembe vettem, hogy sohasem leszek olyan, mint ők, még akkor sem, ha örökéletre gyerekek maradok. Bíztam az indulatomban, nekem volt mindig legerősebb öklöm, én osztogattam társaim számára az igazságot.

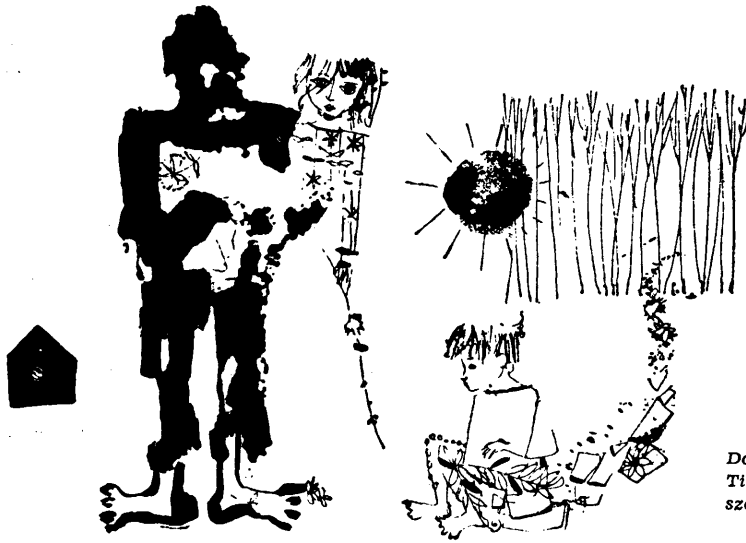
A mi negyedünk, mondom, csak vasárnap volt népes, s ilyenkor én mindig elfutottam, hosszú zergelábaimmal mértem a hegyalja vizenyős, mohás útját, felettem, mint kriptafödél, elnyújtózott egy-egy lomb és mögüle vaksin bepillantott a nap.

Sokat gondolkoztam, ha a házunk előtt ütem és Mackó hülye vakarózását figyeltem, és akkor is, amikor nekidültem az odvas tölgynek ott a part szélén. Társaim mindig kicsúfoltak ezért, de én az öklömmel csaptam vissza...

Legjobban mégis akkor szerettem a negyedünket, amikor esett az eső. Ilyenkor még véletlenül se jött el senki a

házunkig, akkora volt a sártenger. Apró szürke tócsákban állt a víz a föld között (érdekes, erre nem volt homokos a talaj, ezt sohasem tudtam megérteni!), és amikor házunk lakói hazafelé igyekeztek, levették lábukról a cipőt amott a kövesúton, feltúrták nadrágjukat vagy lábuk közé szorították szoknyájukat és így szinte repülőállásban jöttek a ház felé. Kuncogtam és megsimítottam Mackó fejét. Este volt mindig legérdekesebb ez a látvány. Ilyenkor az emberek csúszkáltak is, bukácsoltak, káromkodtak, egész zűrzavar volt ott a kapu előtt. Ilyenkor anyám is kijött, ő is lármázott, mert nem tisztítják le a lábukat, hanem felviszik a sarat a lépcsőkön, semmire sem vigyáznak...

Sokáig váraкоztam ott az oszlopnál és ügyeltem, hogy minden alakot különös figyelemmel kísérjek el a házunkig. Azt mondják, hogy a mi házunkban laknak talán százan is. Én nem értettem, hogy miért szeretnek az emberek így, egymás hegyén-hátán élni, mikor elmehetnének, elmehetnének valahová... Esős estéken mindig megvártam Fenyő urat, aki rendszerint legkésőbb jött haza. Hosszú arcú, görcsös ember volt, kezében mindig nagy aktatáskát hordott, mellén pedig pi-

Dobó
Tihamér
szövegrajza

ros jelvényeket. Félttem Fenyő úrtól, reszkettem, amikor megláttam, pedig nem is fáztam: itt az oszlop mögött mindig megmaradt egy csöppnyi a nap melegéből.

Azon az estén sokáig kellett várakoznom: Fenyő úr csak nem jött. Mackó mintha valamit sejtene, néha a mennyezetre bámult éhes szemeivel és farkát lába közé húzta. A levegő tele volt párával és az eső illatával. Később lassan el is csendesedett az eső és az apró esőszemek csak néha fodrozták meg a tócsát. A levegő tiszta volt, szinte ragyogott.

Aztán észrevettem egy apró kis alakot, ahogy gyorsan fut a ház felé, mintha üldöznél valaki.

Mackó felhorkant. Leintettem. Nem tudtam, ki jöhet most erre, kicsit félttem. Apró manókról meséltek valamikor, kis púpos emberekről: a cirkuszban láttam egyszer egy ilyen embert, csíkos nadrágot viselt, arca is csíkos volt, akkor úgy láttam, hogy a szeme is csíkos. És vele álmodtam: sokáig nem tudtam elúzni magamtól, mindig megjelent, mintha minden este mellém feküdt volna. Még az éjszaka is csíkos volt. Most a ritkán feltűnő csillagok fénye tetszett csíkosnak.

Felálltam, be szerettem volna menni, de Mackó kiugrott a ház elé. Utána léptem és ekkor egy sikolyt hallottam. A kis alak hirtelen eltűnt és mellette az égig felcsapott a víz. Mintha hirtelen a

parki szökőkút lebbentette volna vizét az ég felé.

Mackó arrafelé rohant, én is utána. Ziza volt az, a szomszédék kislánya. Sokszor üldögélt mellettem és együtt merengtünk el valahová messzire.

Most sirt. Könnye esőcseppé változott és úgy tűnt, mintha sós tengervíz keletkezne ott a feje körül.

— Allj fel! — szóltam.

— A lábam — mondta Ziza.

Odanyúltam a lábához, de hirtelen felsikoltott. Azt sem tudta mondani, hogy fáj.

— Karomba vegyelek? — kérdeztem.

— Ne! — mondta.

— Félsz tőlem?

— Igen — felelte. — Te mindig az erdőben csatangolsz, és nekem ma este nagy-nagy erdei vadakról meséltek.

— Erdei vadakról?

— Igen.

Egy árnyéket vettem észre, hogy felénk közeledik. Nagy táskájáról ismertem fel Fenyő urat. El akartam szaladni.

— Emil! — kiáltott utánam Ziza.

Visszamentem és megbújtam a lány mellett, hogy Fenyő úr észre se vegyen bennünket. Messziről hallottuk, hogy dörmög magában:

— Már megint ez az átkozott eső.

Aztán amikor közel ért hozzánk, megrettent.

— Hát ti... mit csináltok ilyenkor... az esőben?...

Ugy tűnt, hogy Fenyő úrnak nincs is arca, csak fehér fogai vannak és minden pillanatban felfalhat.

Később karjába vette Zizát és elindult vele. Hozzám egy szót sem szólt. Utánuk indultam és Fenyő úr így hátulról még félelmetesebbnek tűnt, mint egyébként, széles volt, fekete és mind eltakarta a csillagokat.

Mikor már az ágyban feküdtem és anyám odajött hozzám, hogy megmondja, mit csináljak délelőtt, mert reggel mindketten korán mennek munkára, nem is hallgattam arra, amit mond, csak visszasúgtam neki:

— Holnap felépítjük az utat.

— Milyen utat?

— Ott, ahol ma Ziza elesett.

Anyám nevetett, de nem mondott el-
lent.

Az éjjel valami zúgásfélét hallottam, félálomban a hang felé húzódtam, egészen a vizes falig. Valami félelmetes zúgás volt ez, mintha újra esni kezdene az eső, de nem láttam túl az ablakon. Kint pokoli sötét volt és csak itt-ott fűrődött ebbe a végtelen anyagba valami véletlen fényszikra. Az éjszaka mintha belekapaszkodott volna a falakba, olyan lassan múlt, az óra is csak nagyritkán vert egyet-egyet, és ez is úgy tűnt, mintha minden ütését néhányszor megismételte volna.

Lázás félálomban voltam egész éjjel: hol Ziza sápadt képe jelent meg előttem, hol Fenyő úr csupa fog arca éledt fel borús képzeletemben.

Aztán a zúgás újra csak erősödött, valami hangokat is hallottam kintről, de nem tudtam megfejteni értelmüket. A hangok néha behuppantak az ágyamba is, de semmit sem értettem.

Aztán sorozatos egymásutánban éles koppanásokat hallottam kintről, mintha százliteres pohárral koccintana az apám meg Fice bácsi, mintha a sör habja úgy csorogna onnan a poharak széléről, mint egy vízésés...

Ziza hármat koppantott a falon, erre ébredtem fel. Egy fal mellett aludtunk, csak Ziza a másik oldalon. A három koppanás azt jelentette, hogy a szülei még nem mentek el, de már készülődnek. Vártam egy csöppet és visszakopogtam, hogy az anyéim már elmentek. Jó idő múlva Ziza négyet koppantott a falon gyors egymásutánban, ekkor hirtelen kiugrottam az ágyból.

— Nem tudok felkelni — mondta Ziza, amikor odaértem.

— Miért? — kérdeztem, de aztán eszembe jutott a tegnapi esti kép. Fenyő urat zidtam, mert azt hittem, ő fogta meg Ziza lábát olyan rosszul, hogy most nem tud felkelni.

— Itt maradsz? — kérdezte Ziza.

— Itt — mondtam.

Így ültünk és Ziza az erdei vadakról mesélt. Megígértem neki, hogy elvezetem majd az erdőbe, hogy saját szemével lásson néhány vadat. Arról meséltem, hogy mennyi minden van az erdőben, és közben nem is vettem észre, hogy hazudok.

Kint már nem esett az eső: a nap olyan volt, mintha egész éjjel fürdött volna.

Később hirtelen kicsapódott az ajtó és egy izgatott, kócos fej jelent meg. Palcsi volt.

— Téglá van az út mellett — szuszogta. — Építünk házakat.

— Nem lehet — mondtam.

Palcsi csodálkozott.

— Ziza beteg — mondtam.

Lehorgasztotta fejét, kiment a szobából. Háta most egy kicsit meggörnyedt, a kinőtt kabájából szinte kilógtak hatalmas karjai.

Aztán Fercsi és Viki jött.

— Téglá... — mondták egyszerre.

Most már dühös voltam.

— Ziza beteg — ordítottam —, nem építünk házakat.

Fejük mögött még néhány fiút és lányt vettem észre az ajtón kívül. En voltam a legidősebb, és bármit is akartak csinálni, mindig tőlem kérdezték meg.

— Kifelé innen! — kiáltottam

Kisomfordáltak és hallottam, hogy az ajtó előtt összesúgtak.

Nagyon öntelten mentem vissza Zizához. Milyen nagyszerű érzés az, amikor egyszerre legyőztél egy egész csapat fiút.

— Építsetek utat! — mondta Ziza.

— Egész este arra gondoltam. De miből?

— A téglából.

Nem értettem Zizát.

— A vadaknak is vannak útjaik az erdőben. Te is meséltél a nyomokról.

— Igen — mondtam.

— A kövesüttől a házunkig építsetek járdát — mondta Ziza. — Ha már van téglá.

— De te nem leszel ott.

— Az ablakban ülök majd és figyelek benneteket.

A fiúk mind ott álltak a téglarakás körül. A téglák mellett hatalmas teherkocsi nyomai villantak felénk.

Hozzákezdünk.

Palcsi és én kimértük az út szélességét, még egy kanyart is csináltunk, hogy érdekesebb legyen. Elhatároztuk, hogy mire az öregek hazafelé jönnek, elvégezzük a munkát.

Ragyogtam, arra az ablakra néztem, amely mögött Ziza figyelt bennünket, de nem láttam be a szobába. Berohantam. Ziza a szék karfájára dőlve aludt. Amikor beléptem, felébredt, kinyitotta a szemét.

— Tudod mit álmodtam? — kérdezte.

Elmesélte, hogy egy nagy erdőben járt és annak mélyén fölfedezett egy hatalmas szürke sávot, amelyen az állatok sétáltak. Oroszlán, farkas, őz és még sokfajta állat, mind egy sorban.

Nevettem és kirohantam a házból.

A nap vidáman ragyogott körül bennünket. Az órák gyorsan múltak és az út épült. Mintha egész délelőtt énekelünk volna, mintha minden percben egy új fiú vagy lány jött volna közénk, minden új volt egy pillanatra, hatalmas és páratlan. Félrehúzódtam egy percre. Így figyeltem a munkát.

— Hozd a téglát! — kiáltott Viki.

— Viszem — szöjt Elza, aki mindig Viki mögött lábatlankodott.

— Gyorsan!

— Itt van.

— A másikat hozd!

Amott Palcsi osztogatta a parancsokat.

— Kicsit jobbra fordítsd azt a téglát, Fercsi!

— Így?

— Jól van.

Aztán, míg bennem zuborgott ez a nagy pillanat, mintha az egész építőtelepre egy végtelenül nagy esőfelhő telepedett volna, megjelent Fenyő úr. Sohasem járt ilyenkor haza, nem tudom miért jött most. Nevetséges formájától most reszkettünk és a lányok meg a fiúk mind körém csoportosultak. Szemük kiugrott az arcukból, ajkuk néha megrezgett, karjuk ennyedten lógott, bőrükről lekopott a nap vidámsága.

Fenyő úr közénk jött.

— Mit hülyéskedtek? — és elnevette magát.

Megszéppentünk. Csak Fercsi maradt bátor.

— Játszottunk — és ő is elnevette magát.

Fenyő úr újra ránk nézett: féltünk, hogy szeméből egy ostor suhint közénk, amennyire csak lehetett hátrahúzó-

tunk, néhányan leültek, izgalmukban már nem tudtak tovább állni, de Fenyő úr semmit sem szöjt.

Megfordult és elment. Messziről láttuk, hogy fejét jobbra-balra ingatja. Ekkor Fercsi újra nevetni kezdett. Mindannyian rázendítettünk, csak úgy villámlott körülöttünk a tér, az ablakok szinte megnyíltak, az ajtók csikorogtak, minden olyan volt ebben a percben, mintha velünk együtt örülne. Csak szívünk mélyén maradt meg egy adag utálat, ami később mindig felébredt bennünk, amikor Fenyő urat láttuk.

Estére az út elkészült.

Lassan az öregek is jöttek hazafelé: első pillanatban elcsodálkoztak, aztán valami gyengéd, beleegyező vállmozdulattal végigmentek az úton. Néhányan még meg is álltak, megmozgatták a téglákat, egyet-egyet arrább toltak, aztán bementek a házba.

Ziza az ablaknál ült, odaosontam hozzá.

— Ha meggyógyul a lábom, elviszel az erdőbe? — kérdezte.

— El — intettem.

Dagadó mellel rohantam végig az úton: a kanyarban széttártam karomat, mintha repülnék, mintha a felhők közt járnék, úgy süvített körülöttem a levegő, fecske voltam, tűszárnyú, zöld fecske, különös, nem mindennapi.

Palcsi odajött hozzám, szemüvegét ingujjába törölgette, és mintha figyelembe se venne, úgy súgta:

— Milyen szép.

A többiek is körülöttem voltak, mindannyian örültünk.

Aztán amarra a nagy kövesút végén hatalmas porgomolyag emelkedett. Egy széleshasú, tompaorrú teherkocsi közeledett.

Rosszat sejtve néztem Palcsira, de ő megnyugtatót.

— Máskor is járnak erre autók.

— Igen — mondtam s észrevettem az apámat az autó mögött.

Veszélyt sejtettünk: Ziza hatalmas macskaszemét láttam az ablakon túl, ahogy izgalma ijedt felhőfelületeket képez az ablaküvegen. Fercsi az állát térde alá húzta és komolykodó szemével nézte a közelgő kocsit. Haja mélyén a homlokára csúszott.

Az autó megállt az út végénél.

— Hol a téglá?

Először egy csodálkozó embert láttunk, aztán mikor észrevettem homlo-

kán a düh pirját, egy különös húr pendult meg bennem, mintha az erdő fáinak parás zenejét hangaitam volna, mintha a sebesült madarak csapogását fedeztem volna fel a folyó másik partján: mindenre elszant ember volt az autóvezető, kerek, zsíros feje volt, végtelenül olajos ruhája és olajos keze. Az ujjait később láttam meg: a verekedő vagy csöpögött belőlük, így szorult ökolbe az én kezem is mindig, amikor az iskolában vagy itt a házunk körül verekedésre került sor.

— Hol a téglá?

Most már sziszegte: a mérgekgígyók mind így sziszegnek.

— Hol a téglá?

Apám jelent meg az autó oldalán, Palsi hátrahúzódott, a lányok mind el-sírták magukat.

Olyan volt ez az autó, mint egy végtelen hegy vagy érthetetlenül sárga színű felhő. Bordó színe teljesen eltűnt, és nem értettük, mire való az a nagy felháborodás, ami ebből a félelmetes mozdulatból indult, amit már annyiszor megismételt az autóvezető.

Apám tárgyalni kezdett vele, nem tudom mire jutottak.

Aztán az apám közénk jött.

— Ezt is te kezdted? Gazember!

Arcomon sokáig fénylett tenyerének helye, és az autóvezető elvigyorodott, amikor kérdő szemmel ránéztem.

Egészen közel jött, arca borostás volt, gazos, mint a kukoricaföld. Szeme alig látszott ki széles, gubancos szemöldöke mögül. Kicsit meghajolt, olyan széles volt, mint mi mindannyian.

— Hol a téglá? — kérdezte.

Palsi az útra mutatott, de Fercsi rácsapott a kezére, és azt mondta:

— Nem tudjuk.

Fercsinek szemébe futott a könny és arcán ottmaradt egy hatalmas olajfolt.

Aztán más emberek jöttek. A sofőr mindnek elmondta:

— Ez az átkozott pocsolya... Az éjjel elakadtunk... Azért raktuk le...

Az emberek mind magasak, erősek, olajosak és hidegek. Mindannyian csak bólogattak.

Később Fenyő úr is megjelent.

Hatalmas akatáskájával megfenyeggett bennünket, és azt mondta:

— Fel kell szedni a téglát.

— Szedjék ök fel! — kiáltotta a sofőr.

— Nem! — Szinte egyszerre szólalt meg bennünk az ellenkezés.

Ziza ablaka felé tekintettem: kinyitotta, ott állt az ablakban, ilyen messziről olyan volt, mint az az egyetlen őz, amelyet hosszú erdőbejárásom alatt láttam. Életem legnagyobb titka volt ez, de most elhatároztam, hogy megmondom neki.

— Itt mindig sár volt — súgtam, de senki sem hallotta meg. Aztán felkiáltottam: — Itt mindig sár volt! Csúszós, mocskos sár!

Nem értették.

Az emberek egybegyűltek, szerettek volna körülkeríteni bennünket és rákényszeríteni, hogy szedjük fel a téglákat.

— Fussunk! — kiáltotta Fercsi.

Elloholtunk és csak messziről bámultuk, órákig figyeltük, hogyan szedi az emberhadsereg azokat a szép sárga téglákat.

Egy csoportban voltunk mindannyian, de senki sem sírt közülünk. Mintha bosszút esküdtünk volna.

Aztán jött az apám.

— Hazafelé! — kiáltotta.

Lassan és fáradtan mentünk.

Az utat csak a sárga téglapor jelölte: hasonló lehet a liszt is.

— Ziza — súgtam az ablakon keresztül —, holnap kimegyünk az erdőbe. Es mutatok neked egy őzet. Az nem vérengző.

